

Asia: VN/7196/2021

Lausuntopyyntö naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä, tapon syyteoikeuden vanhentumista ja lapsensurman kumoamista koskevasta HE-luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista koskevat kommentit ja huomiot

-

2. Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevat kommentit ja huomiot

Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta lausua naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä, tapon syyteoikeuden vanhentumista ja lapsensurman kumoamista koskevasta HE-luonnoksesta.

Yhtenä Asianajajaliiton sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Asianajajaliiton oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Asianajajaliitto pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia. Pyydettyinä lausuntona Asianajajaliitto esittää seuraavaa.

Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista ja sen valmistelua koskevat kommentit ja huomiot

Suomen rikoslaki määrittää 21 luvun 5 §:ssä rangaistavaksi toisen ihmisen terveyden vahingoittamisen, kivun aiheuttamisen tai tiedottomaan tai vastaavaan tilaan saattamisen. Saman lain 6 §:n mukaisesti teko on törkeä, mikäli teossa on käytetty muun muassa teräasetta, aiheutettu vaikea ruumiinvamma tai teko tehdään erityisen raa’alla ja julmalla tavalla.

Hallituksen esityksessä tarkoitettu silpominen tarkoittaa naisen tai tytön ulkoisen sukuelimen osittaista tai täydellistä poistamista taikka vahingoittamista ei-lääketieteellisin perustein. Hallituksen esityksessä kuvattu naisen sukuelimeen kohdistettu väkivalta on jo nykyiselläänkin edellä mainittujen pahoinpitelysäännösten perusteella rangaistavaa.

Silpomisessa on kyse yksinomaan naispuoliseen sukuelimeen, usein lapseen, kohdistuvasta väkivallasta. Teko on ihmisoikeusloukkaus, jolla halutaan kontrolloida naista ja naisen seksuaalisuutta, eikä sille ole löydettävissä hyväksyttävää perustetta. Silpominen kohdistuu tekona vain biologiseen naispuoliseen sukuelimeen riippumatta siitä, miten henkilö itse määrittää sukupuolensa. Tästä syystä Asianajajaliitto katsoo, että kyseisessä laissa on mahdollista ja perusteltua poiketa sukupuolineutraalista kirjoitusasusta.

Silpomista harjoittavat maat ovat valtaosin Afrikan maita, mutta sitä harjoitetaan jossain määrin myös Aasiassa ja Lähi-Idässä. Maahanmuutto Suomeen lisääntyy koko ajan ja vuonna 2023 maahanmuuttotilasto oli Suomen mittaushistorian korkein, vaikkakin epävakaa maailmantilanne sekä käynnissä olevat sodat ja konfliktit ovat omiaan vaikuttamaan lukuun. Turvapaikkahakemuksia Suomeen tuli määrällisesti eniten Somalian kansalaisilta, minkä lisäksi myös Afganistanista ja Iranista tuli määrällisesti paljon hakemuksia. Nämä kaikki ovat maita, joissa silpomista harjoitetaan. Maahanmuuttokehityskin johtaa siihen, että silpomiseen liittyvät ongelmat on tiedostettava ja huomioitava myös lainsäädäntötasolla.

Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että asiasta laaditaan erillissäännös, vaikka Istanbulin sopimus ei sitä edellytäkään. Asianajajaliitto katsoo yhteiskunnallisesti tärkeäksi, että sekä silpominen että siihen tähtäävät valmistelevat toimet ovat kriminalisoitu.

Teon kohteena on lähes poikkeuksetta lapsi. Asianajajaliitto korostaa, että rangaistusvastuun toteutumisen vuoksi on tärkeää, että syyteoikeuden vanhentumisajan alkaminen on sidottu täysi-ikäistymiseen, samoin kuin seksuaalirikosten osalta.

Esityksen rangaistusasteikko vastaa täytetyn teon osalta törkeän pahoinpitelyn rangaistusasteikkoa ja on linjassa muun lainsäädännön kanssa. On myös tärkeää, että jo teon valmistelu katsotaan siinä määrin vakavaksi teoksi, että se ei ole sakolla sovitettavissa. Silpomisen valmistelun kriminalisoinnin osalta Asianajajaliitto toteaa, että odotettavissa on oikeudenkäynneissä runsaasti rajanvetokeskustelua siitä, mikä riittää täyttämään valmistelun tunnusmerkistön ja mikä on riittävä näyttö.

Asianajajaliitto pitää hyvänä, että myös silpomisen uhrin oikeus oikeudenkäynnistä rikosasioista annetun lain 2 luvun 1 a §:n mukaiseen avustajamääräykseen valtion varoista on hallituksen esityksessä huomioitu.

Asianajajaliitto lausuu näkemyksensä, että hallituksen esitys on hyvin laadittu ja kattavasti perusteltu.

3. Rikosoikeudellista vanhentumista koskevat kommentit ja huomiot

-

4. Lapsensurmaa koskevat kommentit ja huomiot

-

5. Kommentit ja huomiot esitysluonnoksen johdosta muihin lakeihin tehtäviin muutoksiin

-

6. Muut esitykseen liittyvät kommentit ja huomiot

-

Enne Heidi
Suomen Asianajajaliitto